

Beredskapsvarsel må vurderes lokalt

Av Dag Otto Skar, beredskapssjef, Fylkesmannen i Trøndelag

God beredskap handler om å være etterpåkløkket på forhånd. Både Fylkesmannen og kommunene skal ligge i forkant av en hendelse. Det vil si at vi vurderer tiltak ut i fra potensialet en hendelse har. Ekstremværet «Cora» i januar ble på forhånd vurdert å kunne bli på linje med ekstremværet «Ivar», som raste i desember 2013. Da mistet blant annet 80 000 husstander strømmen i Midt-Norge.

Ved ekstremvær har Fylkesmannen instruks om å videresende varslingsene fra Meteorologisk institutt. Formannskapet på Hitra har diskutert beredskapshåndteringen etter «Cora», og i avisa Hitra-Frøya kan vi blant annet lese at enkelte lokalpolitikere stiller spørsmålstegn ved omfanget og mengden varsler kommunen har mottatt, i en situasjon som flere mente de på forhånd kunne si ikke kom til å bli veldig alvorlig.

Det ligger mye god beredskap i varslingsene. Når Fylkesmannen videresender ekstremværvarsel fra Meteorologisk institutt, anmodes kommunene om å gjøre egne vurderinger ut i fra potensialet i varselet. Lokalpolitikere forteller at de gjorde nettopp det. For kommunens beredskapsledelse innebærer det at de i forbindelse med den konkrete hendelsen tar en gjennomgang av sin egen risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) og beredskapsplan, hvor det blant annet er beskrevet hvordan de skal håndtere ekstremvær. Tiltakene vil variere stort i et fylke som strekker seg fra kyst til fjell, med 47 kommuner. På Sklinna fyr i Leka kommune ble det under «Cora» registrert vindrekord med vindkast på 45 m/s, (orkan er 35 m/s), mens det i andre kommuner knapt var kuling. Det var også meldt om mye snø, som sammen med kraftig vind gir stor snøskredfare i fjellet. Dette gjelder noen av kommunene, men ikke alle, blant annet flere av kystkommunene. Kommunene må vurdere hvilket potensial som ligger i varslingsene for eget område.

Ut i fra potensialet i ekstremværvarselet for «Cora» anmodet Fylkesmannen kommunene om å vurdere følgende scenario ut i fra lokale forhold: strømutfall (det blir kaldt i hus uten alternativ fyring); bortfall av telefon (vanskelig å ringe nødetater) og vanskelig framkommelighet (utfordrende for hjemmetjeneste og nødetater å komme fram).

Vi opplever at de fleste kommunene gjorde nettopp dette. Hitra var godt forberedt og agerte tidlig. De hadde forberedt tiltak hvis Cora skulle slå til: Omsorgstjenestene gjorde sine forberedelser ut i fra nevnte scenario. Brann og redningstjenesten gjorde sine forberedelser. Politi og ambulanse var forberedt, om været gjorde det nødvendig.

Ikke alle agerte like raskt som beredskapsaktørene på Hitra. Én kommune meldte om at det for sent hadde blitt tatt beslutning om å plassere ut en ambulanse fra nabokommunen i tilfelle vanskelig framkommelighet på vei. Når beslutningen først ble tatt var veien stengt, og kommunen sto uten ambulansetilbud.

Når både politiet, teleselskaper, energiselskaper, kommuner og Fylkesmann etablerer beredskapsstaber som det ble gjort under ekstremværet «Cora», ser vi hvordan samvirke fungerer i praksis. Dette er det vi øver på under beredskapsøvelser også. Da trener vi på å få lik situasjonsforståelse, men agere ut fra eget ansvarsområde og geografi.

Nå viser det seg at «Cora» ikke traff Trøndelag like kraftig som «Ivar» gjorde i 2013. Noen kommuner hadde strømbortfall. Telenor meldte om få problemer. Det var innstilt tilsammen sju fergesamband, og fem veistrekninger ble stengt. Det ble to redningsaksjoner etter savnede personer på Oppdal og i Lierne. Det ble endel hendelser med ødelagte tak, løse gjenstander og trefall, men ingen meldte om alvorlige personulykker. Dette gikk bra, og det skyldes ikke bare at været ikke slo til like kraftig som meldt, men også på grunn av at det ble gjort gode forberedelser i hele fylket. At ikke alle ekstremvær treffer som varslet, og at det treffer ulikt i fylket, lever vi godt med. Det reduserer likevel ikke behovet og nytten av lokale beredskapsplaner.